

מלחין ישראלי והשפעתו

דרכו של א. א. בוסקוביץ - התן פרס הנרייטה סולד

חשיבותו של אמן יוצר אינה רק ביצירותיו, אלא במידה רבה גם בהשפעתו שהיא משפיעה על בני דורו ועל הדורות הבאים. ודעות צעירים סמנו מבאים בדרך כלל את דרכו, כוונותיו, השגיו היצירתיים ויתר מאלה שהיו במחצתו כי גם העובד במחצות אחרי כל הידע שבני אופנה חדשה וספר וסי' רמ' חרש. אינו ממרד להתעניין ב"המלודרמי" שאינו - אף הידועה האמנות, וכל אמן - המפורסם בתקופתו - נאבק קשות על הערכה נכונה, הוקרה ובקורת חליבת.

בין המלחינים הישראליים המצליחים הלחנה בלתי רגילה כלפי חוץ ויצירותיהם פנוניות בכל רחבי ער' למ. ויש היוצרים בשקט ללא פרסור פת יתרה ואין יודעים עליהם הרבה ובכל זאת גוברת הולכת השפעתם ויצירותיהם המעטות משמעות דוגמה למוסיקאים רבים אחדים. עם היוצרים הללו נמנה אוריאל אלכסנדר בוסקוביץ, אשר זכה ב"פרס אלה ב. פרס הנרייטה סולד", בזכות קאנטאטה למקהלת ילדים ר' תזמורת ושהיה בין חתני פרס זה תזמורת הפילהארמונית הישראלית בזכות היצירה התזמורתית "שיר בעלות". קרוב לחמש עשרה שנים לא פרסם בוסקוביץ יצירות חדשות, אחר יצירותיו. מיטתה שמי" (ב) נוסף לספנתר ובנוסף לתזמורת, קונצרטו לאבוב וקונצרטו לכינור ותזמורת וכו' לתזמורת לב בתי ר' גילה בקרב מוסיקאי הארץ ובארצות אחרות. גם היום לא ברור אם שחק בוסקוביץ היציר, או אם ה"קופה" אלפת זו היתה תקופה של יצירה בסתר. תקופה של חקר וביסוק. עובדה היא, שבוסקוביץ ביקר בדרשה ושווייץ, שוחח עם קומפוזיטורים גדולים כגון ארתור הונגר ופאל הינדמיט, ובחזרו יצרו לא המסיק ללמד ולהדריך, ואף להקריא. אבל - לא שמענו על יצירות בוסקוביץ חדשות. ואופייני הוא כאשר חזר המלחין לעבודתו היומית. חזר חזר עם הראשונים נוסף חזר מחדש על יצירותיו. הוא ניסה מחדש את ה"מיטתה השמי" - גם לספנתר וגם בנוסף לתזמורת ר' - ואת הקונצרטו לאבוב ר' תזמורת "יצירה", העצמאית" החדשה לחלוטין היה הקטע הסימפוני "שיר בעלות" - בוסקוביץ כתב אותו מאחר שמשכה את לבו הזמנת התזמורת הפילהארמונית הקאנטאטה בעקבות שירת ת. ג. ביאליק באה אחרי כן, וכעת צוסק הקומפוזיטור בכתובת "יצירה וירטואוזית" קאפריזה.

נאמר על בוסקוביץ איצה ב"א עמו מבחר יצירות מוסיקאליות בהשפעת מלחוד מורחאירופי ר' הדי ביניהן. "שירי" ישראליים - מיטתה תזמורתית שנוגנה ע"י התזמורת הישראלית וכן קצר אחרי עלייתו של הקומפוזיטור ארצה. דב ר' של בוסקוביץ בנוגע לחומר ה"מיטתה ודרך עיבודו. הם שישושים גם היום. במוסיקה זו נסתי לוקק את המצית המלודיות היהודיות, המעשית בצורת ה"מיטתה" את ה"חומר המוסיקלי של השירים" ש"אבות שירי עם ישראליים" מפורסמים. לא השתדלתי לעצב את השירים בדרך האנימיציה ל"מיטתה" רומאנטית כמו שנה למשל ליסט. שהבין שירי שוברט ושירים של אחרים לעולם אידיאות ורגשות שר' נים "אנטי" מן האשטטיזם המסורתי של השירים. נסתי לשמר על אופי "השיר" - שירי עם, הסה וים מבע לדור האומה. ולכן יכול אני לקרוא ל"מיטתה" זו בשם גישה קולקטיבית בניגוד ל"מיטתה האנימיזם ביראלי" יחס זה לקומפוזיציה היה גם לקרא ולבאר שיר.

אין מרחק רב מדברים אלה. ה"פתיחות" ליצירה "שחורבה" לפני עלייתו של הקומפוזיטור ארצה. עד למבוא שרשם עם תוצאת הנוסח ה"מחדש" (1959/60) של ה"מיטתה" שפיתח. ה"מיטתה" השמית נכתבה מחוץ שמישה למבנה וסגנון מוסיקליים שבוים ניתן, לפחות מבחינת המחבר, לבטא את ה"חיתוך והפתי

רלסקה' להליל יחיד. ב"מיטתה" ער' ב"ת" לספנתר וב"ספנתר" לאבוב וספנתר. היבר תומא יצירות סק' בילות לאלו של מור' ובתן. הוא מתוכם לפולקלור הערבי בדומה ל"גיטת בוסקוביץ לפולקלור העברי והיבריטנוני - ששניהם כמובן ק' רובים זה לזה במידה רבה. יצירותיו של תומא הצעיר כבר בוצעו בחיבי העולם ועוררו שימת לבם של מאזינים. מוסיקאים ומבקרים גם יחד. יצחק טידי (סדא) הרחיב לכת ב"גיטת סגנון ואמצעי ביטוי עצי" מאי ויצירותיו מעידות פחות מחיביו על גישה מורו.

הגיטת החדש של ה"מיטתה" הש" מית לספנתר אחיד. לתזמורת ולשני ספרותים סלל אצל בוסקוביץ את ה"דרך ליצירה מחדשת בכלל. וגם את קונצרטו לאבוב. המכיל את אחד הפרקים ה"מים ביותר שחברו איר פעם בארץ. הפרק האחר עס אוירת הערבה המסונגנת שלו. זכה לעבוד חדש. היצירה התזמורתית. שיר מע' לות". שהוכתרה באחד מספריו התזמורתי המאלהמונית וביצועה הובטח עוד בעונה הנוכחית. אינה שונה ב"גיטתה היסודית מיצירותיו הקודמות של בוסקוביץ. אך בהשוואה ליצירה שחברו בשנות הארבעים ריכך ע' תח המלחין את סגנונו. הגיע לביטוי מרוכז ועצמאי עוד יותר. רכש לעצמו שליטה יתרה באמצעי ה"תזמור החדש".

אך טוב הוא שמתן הפרסים עורר תשומת לב מחדשת של ציבור ה"מוסיקאים וחובבי המוסיקה בארץ לאישיות בלתי מצויה זו. מלחין ישראלי. שאינו מוכן לפשרה ולא יסכים בשום פנים לעצמו ה"די" שות האמנותיות הגבוהה ביותר. שהמדי ידרוש מעצמו ממש כמו מ"חבריו, את הנאמנות המלאה והש"למה לאידיאלים. שלמען הנשפעת הקדיש את כל מאורו.

ב"מיטתה" הוא עוקב אחרי כל נסיונו תיחס של הקומפוזיטורים בעולם. מ"כ" את הספרות התזמורתית ואת המאפיינים שחברו. משנברג ר' אנטון ואברן עד לשאר בולאד וכו'. אחרי תקופה שבה ראה בחיבורית של פאל הינדמיט - את ספרו היסודי תרגם לעברית - דרך ה"טובה ביותר להדרכה ופיתוח התזמור" המסדר של יוצרי הבין שבתזמורתית זו יש מן ה"ריאקציוני" מן המבוי הסתום ואם בוסקוביץ וודאי לא יכ"חוב בנוסף סוללי הדרך האירופיים החדשים והאוראנגרדוסיים. הר' ל"פחות הוא חוקר את דרכם ורוכש לעצמו אפקים נרחבים. דרך זו של החוקר והמחנך בוסקוביץ מסבירה את הצלחותיהם של מלחינים צעירים אחדים שיצאו מבית האולפן שלו. ואילו מורם אף אחרי הפליגה לעולם הרחב בכתיבתם יצירות מעניינות. אינו חדל מהתעניין ב"התפתחותם ולעמוד לימנם בעצור תיו ובקורותיו המועילות. ביניהם ראויים לציון בעיקר שלשה. אחד הוא יהושע קלגר. שזכה לפני שנה לסטיפנייה להשתלמות עיון בחייל וחזר זה עתה שופע התרשמות מ"דשות" ביצירותיו הראשונות - מ"נאטה להליל וספנתר. קטעים לספנתר חר' לחוד. טוקאטה - מרגשת הש"פעמו החזקה של בוסקוביץ. ביצירה רבי-גונית חדשה. שלקגר הביא עמי מחול היא חוברת לפי הזמנת קרן הפלחינים בירושלים. "יצירה" קומפוזיטור הצעיר בדרכים חדשות. אבל אין לומר. שאורת בוסקוביץ והשקפת העולם שלו נעדרות בה לחלוטין. ענין מיוחד יש בדרכו של מלחין אחר של בוסקוביץ. ה"ביב תומא. יליד נצרת. הסנסה ל"חדש את רוח המוסיקה הערבית ה"קאפריזה בעזרת אמצעי ביטוי חזרי שים. ב"רפסודיה מורחית" ב"ב".

אין בימינו קומפוזיטורים רבים. חידושים בבוסקוביץ להעריך אל ה"כח את מקומם ההיסטורי. ללא אינו ומה ותוסר צניעות. השקפותיו ה"אמנותיות ידועות לקהל הרחב. ה"עוקב אחרי דברי הביקורת שלו על מאורעות יום יומיים בחיינו המוסיקאליים או שקראו את רשימותיו על אופי המוסיקה הישראלית. כש"הוא מדבר על דרכו וטבען של יצירותיו הוא מברר הוא ביתר בירור את עמדתו משיכול לעשות זאת. סתם מאזין.

בניגוד למוסיקה הלבנאנטית ה"חושנית האכסוטית עם הארמוניות אירופיות שלא במקומן. מתנגדת י"יצרתי מכל גישה אכסוטית-פיקאנטית וחששית: סגנונה נוקליאנטו וססאקאפי בדרך כלל. עצור אינו סובייקטיבי-רגושי. במקום ההארי מונית באה התיטוטונית. בחינת ק' ויות מעוסרת. הסגנון התזמורתי של ה"מיטתה" השמית שואף לדמיון עם הנאמלאן האסאחי. האורח ה"לית צריכה להיות עליה. שקופה ומארת. אין זאת מוסיקה של חדר סגור. אלא מוסיקה של מחול לבית. ה"אני מאמין" הזה אינו מתייחס ליצירה אחת בלבד. אלא מתאר לנו את כל אופי דרכו של מלחין מתג'חוקר זה. מסביר גם את ע"מ דת המבקר המוסיקלי. הסוקר את התפתחות היצירה בישראל אפטר בחלש לחיב, מדוע הוא מעריך את יצירותיהם של אנשי אכסוליה אחת ודוחה בחריפות בעלי סגנון אחרים. בוסקוביץ קורא תגר על מוסיקה סובייקטיבית. על הרומאנטיות של הלאומיות. על מוסיקת מגדל השונה. אולם שלא כמו קומפוזיטורים רבים אחרים. אין הוא מסתגר (תוף עמוד 13)